

Önarckép fekete keretben

Éjjel rosszul aludt. Először Félegy tájban ébredt fel betakargatta az asszonyt, s csak úgy hozzávetőlegesen a folyosóról beszűrődő fénynél sejtette meg az óramutató állását, mielőtt visszaszenderedett volna. De félnégykor már villanyt is gyújtott - azt a víztornyot ábrázoló olvasólámpát, melyet a lapjának gazdájáról, a VIZEP-től kapott, - és utána hiába kattintotta el, az álom nem kulcsolta össze a szempilláit többé. Fél oldala fázott a paplan nyitott sátora alatt, a másik kellemesen zsibbadt a nyugalom karjaiban teljes odaadással elernyedte fiatal asszonytest melegétől, s valahol a kettő között dobogta nyugtalan ritmusát a szíve. A tudatával feleselt, mely szerencsére lustább volt nála, s a gazdájuk nem várta meg a vetélkedő végét, hogy önmagát járja körül, mint az utóbbi időben annyiszor, a menekedéssel, kecsesgató ösztönével szövetkezett inkább. Hemingway utószülött könyve után nyúlt, hogy folytassa Thomas Hudson, a különös festő meg Roger Davis, a megcsömörlött író keserű történetét, csakhogy már a szándék állapotában eltévedt a sorok között.

Arcok villantak elébe, ott bévül, ahol a gondolatainkkal latunk. Halotti arcok. Szüleié, Tamási Ároné, a Fejedelemé, s újabban a Miskáé is, akit Hanoiba üzött meghalni a százhuszat verő forradalmár szíve. Bár véle csak alkalmilag barátkoztak földönjáró életében. El-eltársalgott velük, elibük terelgetve terveit, találgatta, mit hogyan nyugtáznának, ha tehetnék, s se a hol huncut mosollyal, hol nyál-nyeléssel járó, öngyötrő szórakozás általában elvezeti a felkelés alkotmányos idejéig. Hatig. Akkor kezd dörömbölni Márton, a vice, a kukákkal, míg a szemközti teherfelvonóba vonszolja őket. Az Újságkihordó egyetemista bedobja a Magyar Hírlapot - ingyen küldik, írogat bele- és Ványka a duplatorkú ruszki ébresztőóra is reákapcsol a soros rikácsra, mintha nemcsak őket, de a nemeztért felelős, tetszhalott lelkiismereteket is fel akarná riasztani véle. Csak éppen Enikővel nem próbálkozik, mert ahhoz közelharc szükséges. Békítő csókkal, csiklandós megjegyzésekkel s felkiáltójeles fenyegetésekkel: Aludj csak nyugodtan kedvesem, az sem baj, ha elkéssel! Öntözzék meg az iskolád sarkát a rózsadombi úri kutyák, bár a tervezője, Kós Károly bácsi nem ezt érdemelné, én azonban nem kárhoztatom véled tovább a lelkem! Hanem ebbe már a kávéfőző is belekotyog, sisteregve illatozik, s a sikeres ébresztőnek végül is legalább a fele érdeme az övé.

Régi nóta ez az árnyképpel szaggatott, nyugtalan alvás s nem is Enikővel kezdődött, hanem a saját boldogult Édesanyjával. Azon az árvizes júliusi hajnalon. 1970-ben, amikor szeszszendérgésében azt álmodta, hogy a Mama a Körös túlsó oldaláról eseng utána, segítsen, és ő nem tehet semmit! mert útját állja a gátmozgató áradat. Ahogy később egyeztette az időt, körülbelül akkortájt halhatott meg áldott életadója, s azóta minden hajnalába belészökik az akkori zaklatottság. Olykor a többi kedves halottja képében jelentkezik, vagy sokat próbált és prédát testének nyikorgásaival. Heves szívdobogással, az alsólábszár vérröggyanús, fájdalmas elhalásával, a köhögtető légszomjúsággal. De panaszkodni ezek is az éjszakovégi látogatókhoz üldöznek.

Nem megy a munka Áron, Fejedelmi Uram! Az ember fia mindig többre törekedne, a szíve súgna is, s mire megvalósul az, amit álmodunk, megcsúnyul mégis. A napi krajcárhajkurázsásban leverődik szárnyaink hímpora s betöltetlen vágyakozásban szomjúhozva tikkadozik a lélek. Mondjad, te Váci Miska, miért csak akkor kellünk. ha megáll az a másokért ingyenbolond szívünk! Néha olyan Egyedül vagyok, hogy önmagam is, keresem, Édesanyám! S csak az örök fiatalon mosolygó, roskatag Édesapja húzza ki a gödréből, ha sorra kerül. mert ökedvessége a síron túlról is elgáncsolja a búbánatot. Szinte hallja: Minden seb begyógyul. ha nem vakarod el, fiam. De míg el nem feledem, nagy kani volt az a Báthory Gábris, fene a nyomát! Sok örömet okoztál véle, Piros Góz Jóskával, meg Ábellel egykenyéren! S ki költheti reá az agy feleletképpen Azt a tündérszép Gábris kegyetlenül szerencsétlen volt ám. Édesapám Góz Jóska szorgalma, Ábel talpraesettsége

pedig Kedves Személyéről ismerős: a hajnali szorongás mégis megereszkedik tőle. Mint ahogy a visszavaló két esztendőben azon a tényen vagy a gondolatán, hogy nincs már egyedül. Itt fekszik mellette a párja, aki őerte a mérlegelő józan ész határán lépett által, s a jelek szerint nem is igen hagyja önmaga kutyakoloncának, még a halálos ágyán sem, ha a főváros babiloni ragálya le nem üti lábról.

Ettől a lehetőségtől azonban menekül s nem is nehezen, hiszen az önmagunk körüljárására alkalmas gondolatok minden bokorban megtalálhatók. Még az altatónak koptatott, vagy álmatlanságból forgatott könyvlapok között is. Például fél hatkor. Hemingwaynél, Roger Davis és Thomas Hudson párbeszédében.

Én nem akarok verekedni, és jó akarok lenni, és nem akarok többé szemetet írni.

Ennél okosabbat még nem hallottam tőled - mondta Thomas Hudson. –

Gondolod, hogy képes lennék olyasmit írni, ami ér is valamit!

- Mindenesetre megpróbálhatod. A festéssel miért hagytál fel!

- Mert tovább már nem tudom bolondítani magam. Es tovább nem tudom bolondítani magam az írás dolgában sem.

-Akkor tulajdonképpen mit akarsz!

-Elmenni valahová, és megírni egy jó és becsületes regényt, ahogy képességeimtől tellik.

Valahogyan így kéne - gondolta homlokráncolva. De hát annyiszor végigjárta az ember kölyke ezt az országot Szándékosságban, Hemingway nélkül is! Megálmodik, elképzeli, összeforog hajnalban jó néhány történetet, amire reádiszíthatná véleményét a világról, s azután szép csendesként felkél mellőlük, mintha alkalmi nőcskék lennének, és megy tovább a krajeáros ösvénykén, sűrű megállásokkal, kétes önvigasztalással: Elvégre enni kell, ruházkodni, lakbért + telefonszámlát fizetni, fűteni. Mások sem dugdossák tűzbe kezüket, miért éppen te lennél Mutius Scaevola! Ambróziát sem lehet mindennap köpni!

De kéznél a fegyverletétel fancsali magyarázata is:

Minek erőltetted, úgy sem megy! S ha igen, akkor észreveszik! Régi vastagbetűs dolgaidat is lepi a por. Hiába dobtál talán nagyobbat is az irodalmi kuglipályán, mint más szerencsésebbek, ha elfeledték „felírni”. Csakhogy: A tehetetlenségünket másokra fogni gyávaság - mondaná Áron, a Fejedelem - ahogy tettekre sem az indítson, mit várnak tőlünk, s mennyit fizetnek érte. Édesapja pedig igencsak azt házasítaná hozzá: Bolond ember az, fiam, aki a szomszéd jajgatására húzatja ki a fogát!

A soros reggeli aforizma tehát ismét a Fejedelemé lett, a novemberi hajnalpír pedig Édesapjáé felette ...

Ugyan hogyan fogadta volna Enikőt ez a két férfi, a szívének legkedvesebbek, ha ismerhetik! Nem is lehetetlen feltételezés. Tizenöt múltott a jövő apósa, tizenhat a Fejedelem halálakor. Nagyra nőtt sportiskolás Brassóban, ifjúsági súlydobó bajnoknő. A válláig alig érő kis öreg parasztember reáhunyorított volna: No, leányom, te is leemelned a kamra-polcra a kenyeret, gyalogszék nélkül. S azután sorra kerekíti K. und K. I. Huszáregiment-béli, erdélyi élményeit, Medgyest, Szebent, Kis-és Nagydisznódot, a század elejéről, amikor még Enikő szülei sem éltek. Borsos történeteket mesélne Kenessey kapitányról, major uram lovag Gleim Hugóról, akinek olyan bájos felesége volt Lengyelfalvi Orbán Hedvig bárónő, hogy reánézvést mindenik huszáron szűk lett a zsinóros nadrág. A Fejedelem, akár mindenki megnézhető nőszemélynek, néki is hódolni próbálna. Kedves szóval, kitüntető figyelmességgel, úgy, ahogy senki, de egy kicsit elvárólagosan. S csak azért nem báthoribrigádosan. mert ő meg is teremtette a maga krisztustövissel kerekített tündérekertjét. Nem-csak álmodta, eredendően otthon is volt benne...

Hanem arra a székely parádéra szívesen jegyet váltott volna - gondolta megvidámodva, és kibújt a paplan alól, mart a duplaturkú Ványa csirrentett paránykát, ahogy öt perccel a hatórai nagy zenebona előtt szokott. El is zárta menten, magával vitte a másik

szobába, nehogy véletlenségből is rájöhessen az ébresztőbolondéria. Majd megberetvált, mosdott öltözködött, miközben a parányi konyha villanytűzhelyén mondikálni kezdett a kávéfőző, a megbuzdult forró víz az edény oldalához kocogtatta a tojásokat, és a felköltés kedves szertartásával a nappali portájára lépett reggel...

TÍMÁR MÁTÉ
(Részlet a Napáldozatja előtt c. kötetből)

Megjelent: Városunk 2000. november. p. 205. Irodalmi oldal